

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 11. do 20. junija 2013

OBVESTILO

V drugi dekadi junija je nastopil prvi letošnji vročinski val z najvišjimi temperaturami do 36 °C. Kljub obilni zalogi vode v tleh, je močno izhlapevanje izčrpalo zalogo vode v površinskem sloju tal vse do nivoja rastlinam težje dostopne vode. Rastline, še posebno tiste s plitvimi koreninami, so se že znašle v sušnem stresu. Poleg izsušenega površinskega sloja tal je rastne razmere oteževal tudi vročinski stres, ki je bil neugoden tudi zaradi tega, ker so visoke temperature zraka, po dolgotrajnem obdobju zmernih temperatur zraka, nastopile brez postopnega prilagajanja. Vodna bilanca je bila negativna, s precej večjimi primanjkljaji, kot so običajno v drugi dekadi junija.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Ob koncu druge dekade junija se je ogrelo. Najvišje dnevne temperature zraka so segle do 34 °C, ponekod tudi čez. Povprečne dnevne temperature zraka so bile tudi do 8 °C višje od povprečja in celo najvišje glede na primerljivo obdobje zadnjih dvajsetih let. Otoplilo je tudi svežino hribovitih območjih. Na Kredarici, kjer je snežna odeja še vedno obilna, se je segrelo do 11 °C, v Zgornje Savski dolini pa vse do 27 °C. To so bili prvi junijski vroči dnevi s temperaturo zraka nad 30 °C, povprečno v prvi in drugi dekadi junija lahko naštejemo vsaj štiri. Povprečna dekadna temperatura zraka je bila na SV okoli 23 °C, v osrednji Sloveniji do 24 °C in na Obali in na Goriškem do 23 °C. V primerjavi s povprečjem so bile temperature zraka od 4 do 6 °C oziroma na Obali in na Goriškem od 3 do 4 °C višje.

Vroče poletno vreme je vztrajalo skoraj vso dekada, obrobje vremenske fronte je v prvih dneh dekade v severni Sloveniji povzročilo le posamezne vročinske nevihte. Količina padavin je bila lokalno porazdeljena, ponekod ni padlo niti kaplje, na Goriškem do 14 mm, v Podravju do okoli 8 mm. Primerjava s povprečjem pokaže nad 20 % več padavin kot običajno na Goriškem in v Podravju, na vzhodu le do 10 %, drugod niti toliko.

Osončenje je bilo obilno, za 30 do 60 %, v hribovitih območjih celo več kot 60 % nad povprečjem.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Ob visokih temperaturah zraka je bilo tudi izhlapevanje povečano. V povprečju je dnevno izhlapelo okoli 5,5 mm vode, na Obali do skoraj 6,0 mm vode, le v hribovitih predelih nekoliko manj. Skupna dekadna količina izhlapele vode se je gibala med 40 mm in 60 mm.

VODNA BILANCA

Količina potencialno izhlapele vode je povsod po državi preseгла količino padavin zato je bilo stanje vodne bilance povsod negativno, v večjem delu Slovenije s primanjkljaji med 30 in 40 mm, na Obali do 45 mm in najmanjšim primanjkljajem na Goriškem, do 33 mm. Tudi običajno je vodna bilanca v drugi dekadi junija negativna, letošnji primanjkljaj v drugi dekadi junija je bil za 30 do 60 mm večji od povprečja. Največji odklon, med 60 in več kot 70 mm, je bil na SZ in v delu osrednje Slovenije.

STANJE RASTLIN

Po nestanovitnem in skoraj mesec dni trajajočem prehladnem obdobju je sredi druge dekade junija nastopila prava poletna vročina. V skoraj povprečnem času je zacvetela lipa, ki po fenološkem koledarju naznani nastop zgodnjega poletja.

Kjer še ni bilo mogoče posušiti sena, je bil v drugi polovici dekade pravi čas za to, saj so visoke temperature zraka omogočile močno izhlapevanje in hitro sušenje trave. Visoke temperature zraka so na svežih košenicah marsikje povzročile ožige travne ruše.

Ječmen bo v SV Sloveniji in na osrednjem Štajerskem vsak čas polno dozorel in pričakovati je, da se bo v prihodnjem tednu že začela žetev. Podobno kaže ječmenu tudi na Dolenjskem, v Posavju, na Vipavskem, in na Goriškem, drugod, predvsem v osrednji Sloveniji bo za žetev primeren kakšen teden kasneje.

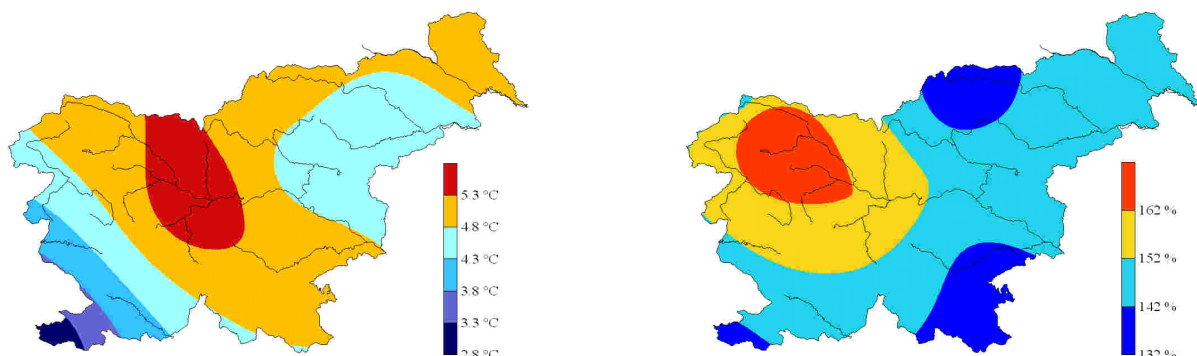
Tudi pšenica bo vsak čas mlečno zreła. Za dober pridelek so sedanje visoke temperature zraka dobrodošle, hkrati mora biti tudi preskrba tal z vodo zadovoljiva. Talni vodni rezervoar pa se je v zadnjih dneh precej izčrpal, voda je postala v površinskem sloju že težko dostopna, najbolj očitno v SV Sloveniji, kjer je površinski sloj tal že izsušen. Podobne so razmere tudi drugod na osrednjem Štajerskem, kjer je bilo potrebno zelenjadnicam, predvsem zelju, solati, in papriki vodo vsaj dvakrat dodati.

Voda v tleh postaja rastlinam težje dostopna tudi na Obali in na Krasu ter na Vipavskem. Kljub boljšim talnim zalogam vode, lahko sušni stres ob nespremenjenih razmerah, pričakujemo tudi na Goriškem.

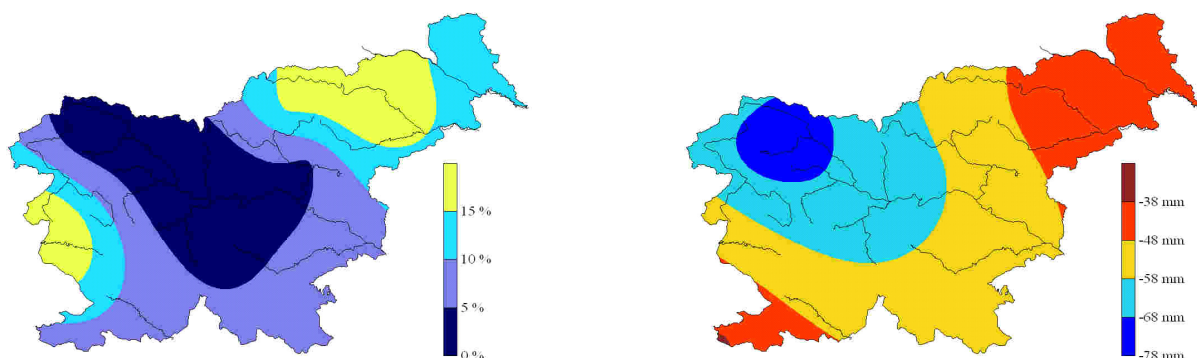
Ob višjih temperaturah zraka spet napredujejo plodovke in kuzuza, ki so še na začetku dekade zaradi neugodnih vremenskih razmer zaostajale v razvoju. Ne glede na to pa pripeka predstavlja za rastline vročinski stres, ker je bil prehod k višjim temperaturam nenaden in je njegov negativni učinek še večji, kadar nastopa v kombinaciji s pomanjkanjem vode.

Odklon temperature zraka (levo) in ur sončnega obsevanja (desno) v 2. dekadi junija 2013 od povprečja (1971-2000)

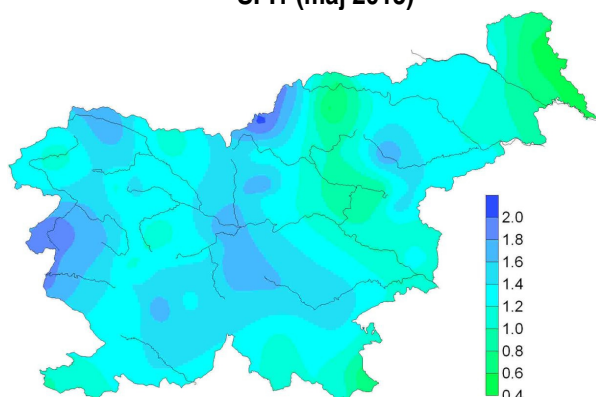

Odklon padavin (levo) in vodne bilance (desno) v 2. dekadi junija 2013 od povprečja (1971-2000)

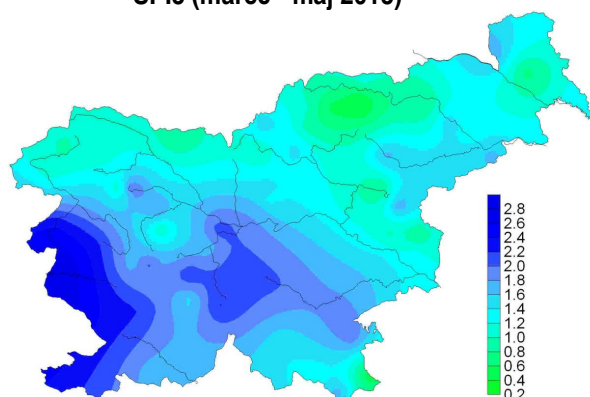

SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje. Pozitivne oziroma negativne vrednosti SPI indeksa še ne pomenijo moče oziroma sušnosti, pač pa le pozitivno oziroma negativno odstopanje padavin od dolgoletnega povprečja in v primeru velikih odstopanj nakazujejo izredno stanje. V letošnjem maju je bilo v večjem delu Slovenije zaradi nadovprečnih padavin zmerno mokro oziroma zelo mokro, na SV Slovenije in v Beli Krajini ter ponekod na osrednjem Štajerskem pa dokaj normalno stanje. V tromesečnem obdobju od marca do maja pa je bil večji del severne polovice Slovenije zmerno namočen. V južni polovici Slovenije pa je bilo v tem obdobju več padavin kot je značilno za obdobje 1971-2000, zato so bile tam razmere na zmerno mokri oziroma zelo mokri strani lestvice. Izstopa Goriška, kjer je bilo v tem obdobju ekstremno mokro.

SPI1 (maj 2013)

SPI3 (marec - maj 2013)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2,0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2,3 %
1,5 do 1,99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4,4 %
1,0 do 1,49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9,2 %
-0,99 do 0,99	Normalno	Zelena	68,2 %
-1,0 do -1,49	Zmerno suho	Rumena	9,2 %
-1,5 do -1,099	Zelo suho	Oranžna	4,4 %
-2,0 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2,3 %